

ostane povsem tuj našemu odru, dasi ni baš v tej stroki najbolj znan. Morda tudi sedanji, slovanski umetnosti prijazni vodja dvorne opere dunajske d. nese kako Dvořakovo delo, kar bi bilo gotovo le pravično priznanje tega avstrijskega genija. (Dalje prih.)

Ob kolovrati.

„Oj vrti se, vrti,
Kolovrat se lehnó,
Oj vrti se, vrti,
Ne škriplji tako.

Prediva še mnogo
Tam v kašči imam,
Do polnoči komaj
Ga danes zvaljam.

In jutri že čas je,
Da nesem na vas
Martinku vso prejo,
Da tkal bo za nas.

Ah, mamica pa mi
Obljubili so,
Da platno iz preje te
Moje vse bo.

In da ga dobila
Takrat bodem v dar,
Ko ljubček moj spremil
Me bo pred altar...“

To pelo dekle je
Zvečer še plašno —
A zjutraj, že zjutraj
Je bilo mrtvo...

Dolski.

Mati Zorina.

Spisala Antonija.

Pod veliko košato hruško je sedela mati Zorina v nedeljo popoldne in premišljevala. Bilo je tako mirno in prijazno v naravi, vetrič je pihljaj tako prijetno po drevju in se poigraval s cvetjem po trati okrog, da bi se bile skoro zaprle trudne oči matere Zorine v sladko spanje, če bi jej ne bile rojile po glavi različne misli. Kako bi človek dremal, ako ima pred saboj v duhu sto in sto načrtov! In sto načrtov se je res vršilo i v glavi matere Zorine. Koliko pa je treba misliti dobri uzorni gospodinji, ako si hoče postaviti trajen spomin še pri poznih unukih. Odkar se je omožila na svoje sedanje posestvo, je vršila svojo gospodinjsko dolžnost s pravo bučelično pridnostjo. Od zore do mraka je hitela od dela do dela in povsodi je imela svoje pridne roke, zato pa si ne more očitati, da bi bila zagrešila najmanje, kar bi bilo v kvar njeni gospodinjski časti.

Z neko samozadovoljnostjo je ogledovala svoje od dela utrjene roke, ter jih obračala z jedne na drugo stran. Ob nogah jej je ležal veliki

domači pes, in njegovo zvesto oko se je zatapljalo v obraz ljubljene gospodinje. Prav kakor bi čital v duši matere Zorine, imelo je to njegovo oko izraz globokega sporazumljenja in brezmejne udanosti.

Toda mej tem, ko je zrl neprestano v lice svoje gospodinje zvesti hišni čuvaj, je zrla sem iz okna svoje kočee, soseda Rozala z nekako zavistjo ta prizor pod hruško. Dejala je sama seboj :

„Kako je vendar lepo, ako ima človek vsega zadosti kakor ondile mati Zorina! Res je, ves teden je na nogah, kakor bučela in ne privoči si počitka. A ko pride nedelja, posedi lahko z veselim srcem, ker sedi v zavesti, da je imelo njeno delo blagoslova. Toda kako je pri nas? Ves teden se trudim, da me boli duša in telo, a vse je brez uspeha in naposled ostajam revica kakoršna sem bila. Kako je ondi vse drugače! Kakor bi jim padalo z neba, vsega imajo dovolj in človek meni, da bi že zadostovalo tiščati se njihovega zidu, pa bi obogatel. Zato pa tudi rada povasujem ondi, dasi me — sama sebi povem — tare včasih malo zavist. Toda mati Zorina je dobra, rada me vidi in prav mnogo mi je že storila dobrega. Poleg tega se rada pogovarja o križih in nadlogah, katerih prav za prav ni, samo da more malce potožiti. No tudi sedaj hočem malo tja, ker je sama, in se je njen mož ki me ne more trpeti, odpeljal od doma. Vzemši dete v naročje, se je napatila k materi Zorini pod hruško, ter sedla poleg nje na nizko klop; materi Zorini pa se še sanjalo ni, kako velika izkušnja se je približala njeni dobri duši baš isti trenutek.

Dober dan boterca! nagovori jo Rozala, prav dolgo se že nisva pogovorili, kaj ko bi se danes nekoliko?

Res, res, Rozala, prav da prideš, da se kaj pomenive, saj s teboj se lahko pogovarjam in tebi tudi lahko kaj potožim

O molčite! Vi se pač nimate pritoževati. Glejte vendar kako imate lepo posestvo, vse kipi od blagostanja in to je vse delo vaših pridnih rok! In vaš mož, kako dober in blag, z vsemi ljudmi je tako prijazen, in ni kakor mój, ki ne pozna lepe besede. (Znala je, da Zorini to dobro dé.) To je nekaj vredno, prijazen mož! Kaj pa vaša jedinka, lepa vaša hčerka Tončica? Ali ni to biser, ki se dandanašnji tako težko najde. Tako pridna in blaga! Vse to imate, in po vrhu gotovo še lep kupček gotovine, katero ste si pridobili sè svojimi varčnimi rokami, in vi da bi imeli tožiti?

Materi Zorini so besede mlade sosede ugajale a zadele posebno one o hčerki Tončici, katera jej je bila nad vse draga, za katero bi bila žrtvovala celo svoje življenje.

Dobro govoriš, Rozala, toda — — — no, to moram reči: križ je, če je tudi zlat! To sem si mnogokrat mislila, in Bog mi ga je zares naložil takega. Da, to pač! Lepo posestvo, lepo, ali pa tudi več, koliko truda in skrbij stane to blagostanje? Toda tega ti ne razumeš, ker ne

izkušas — in lastna skušnja najbolja skušnja! Moj mož je res dober in prijazen, toda ima tudi svoje muhe. Moja Tončica mi je še jedino, zares jedino, kar mi dela življenje lepo, kar me bodri v vsem mojem delu. Prosim Boga, da mi jo ohrani zdravo in — lepo, kakor praviš ti. A to še ni vse, Rozala! Pomisli, Bog nas varuj nesreče, ako bi se dekle kedaj spridilo, na svetu je pač vse možno, o potem bi od žalosti umrla!

Materi Zorini so pri teh besedah solze porosile oči in kedo ve, morda bi bila tožila še dalje o izmišljenej nesreči, da ni priskakljala v istem hipu Tončica in se jej glasno smejoč obesila okoli vratu, vskliknivša:

„Oj mamica pa vže zopet tarnate in tožite sosedi Rozali svoje gorje. To je prav soseda, da pridete tu in tam k mamici, sicer bi ne imeli žive duše na svetu, katerej bi tožili kako hudo se jim godi na svetu, ha, ha!

Le tilho bodi srček, ki še ne veš, kaj je življenje! Ali čemu bi to znala uže sedaj, le veseli se, dokler si mlada, pa v klet mi steci in prinesi nama stekleničico boljšega vina. Toda ne veliko, veš?!

Vem, vem, mamica!

In Tončka je odrfrčala kakor gazela.

Šaj ne da bi človek užival čez mero svoje življenje — je dejala mati Zorina, mej tem ko je prinašala Tončika vino in kupice — a tu in tam vendar prijetno diši, ako si ga človek privošči kapljico po truda-polnem delu.

To je res, in človek se gotovo ne pregreši, ako poželi včasih kaj čez navado. In vi teta Zorina, kako lahko bi si ga več privoščili, ker ga imate doma v svoji kleti. In vendar se mi zdi, da se vi malo menite zanj. Pomislite, da tu in tam nekoliko zdravega vinca in kak prigrizek pomlaja človeka in mu daje moči.

Prav praviš, Rozala, toda varuj se! Gospodinja mora imeti vedno bistro glavo, in naloga njena je delo in skrb. To je jedino pravo načelo in Bog mi je priča da mi je bilo sveto vselej.

Tako sta se pogovarjali mati Zorina in njena soseda, solnce je uže zahajalo, ko je odhajala Rozala z detetom na svoj dom.

Ko pa je bila mati Zorina zopet sama, obhajale so jo dokaj čudne misli. Jele so jej rojiti po glavi Rozaline besede, in mislila je sama v sebi:

Ali morda ne govori prav ta ženska? Čemu je človek na svetu, ako bi ne smel uživati sadov svojega truda? Kakor da naj bi bila gospodinja samo za delo in skrb, in bi si ne smela semtertja privoščiti kak slasten požirek ali kak grizljaj, ko ima vendar polno shrambo. Samo drugi naj bi uživali, kar pridobiva ona sé svojo varčnostjo in marljivostjo. Ne, odslej mora biti zares nekoliko drugače. Koj jutri hočem poskusiti, kako je, ako gospodinja tudi uživa.

Drugo jutro zarana se je odpeljal mož matere Zorine v oddaljeni kraj na kupčijo in mati Zorina je bila s Tončiko in posli sama doma.

Popoldne, ko je odpravila posle zopet na polje k delu in poslala Tončiko za njimi pogledat, je sedla mati Zorina za mizo, ter si privoščila merico dobrega vina in lep košček gnjati. Zeló jej je šlo v slast, zdelo se jej je, da je danes vse nekako bolje, nego drugekrati, kajti uživala je s polno zavestjo, da je sad njenega truda, in blažen smehljaj se jej je razlil po zarudelem licu. Ko je izpraznila prvo kupico dobrega šentjanževca, je dejala: — Hm, zdaj mi je začelo še-le prav dišati. Še jedna kupica se bode prilegla in pa še košček gnjati. —

Tako se je tudi zgodilo. Toda nasledki te improvizirane pojedine, bili so materi Zorini takoj za petami. Ko je še nekaj časa posedala vesela, stopala je potem počasi iz sobe proti kuhinji da ponese delavcem na polje vže pripravljeno malo južino, se jej je dozdevalo, da so jej noge nekako težke. In v kuhinji pa, ondi so jeli lonci po policah plesati neumeven ples, in vedno več in več jih je bilo pred pečjo, po policah in kotih, tako, da se je materi Zorini jelo dozdevati vse to jako čudno. Hotela je napraviti red med to neubogljivo lončeno šoro, in jela predstavljati jih sem in tja. Ko pa je dvema izmed njih pod spretnimi rokami matere Zorine zares zmanjkalo trdnih tal in se razbilo na sto koscev, tedaj je opustila mati Zorina brezvspešno delo in sedla za mizo ter zadremala.

Na polji pa so mej tem posli jeli godrnjati, ker ni bilo tako dolgo vže težko pričakovane južine in stara šaliva dekla Mica je dejala:

„Ljudje božji, danes pa je dolgo popoldne. Mislim, da so mati pozabili na nas, ali pa je ura zaostala.“

Med splošnimi priterjevalnimi — jaz tudi — jaz tudi — odtegnila se je Tončika od drugih in tekla domov da se uveri o vzroku nenavadne zamude. Približavši se domu, je bilo vse mirno, in tudi vedno marljive matere ni bilo nikjer. Kaj to pomeni? Prestrašena Tončika hiti v kuhinjo in ondi vidi ater mirno spečo ob mizi, a črepinje pobitih loncev po tleh. Sklicala je brzo s polja služkinjo, kojoj je zaupala najbolj, da jej svetuje in pomaga, kaj storiti z bolno materjo, kajti zaresno je mislila, da je ljubljena mati h kratu obolela.

V tem se je zmracilo in tudi mož matere Zorine se je vrnil s kupčijskega pota. Ko so mu sporočili, kaj se je zgodilo, se je prestrašil in takoj zopet dal napreči, da se je odpeljal v bližnje mesto po zdravniško pomoč.

Toda zdravnika dolgo ni bilo; med tem pa se je mati Zorina polagoma zopet zavedla in sramujé se, prav modro zamolčala pravi vzrok te čudne bolezni.

Ko je prišel zdravnik, je bilo vse že popolnoma dobro, in njegova pomoč nepotrebna. Prav resno se je kesala tega edinega napačnega ko-

raka, ki se jej dozdeval kakor črn madež v dobi njenega gospodinjstva in rekla je sama pri sebi:

Nikoli se ni zgodilo, a se tudi nikoli več ne zgodi. Vendar je bilo dobro tudi to, zdaj vsaj vem, da je edino prava pot v uživanju ta, po kateri sem hodila doslej, naj reče soseda Rozala kar ji drago!

Dopis s Češkega.

Koncem 1897. leta je zadela 17. decembra britka izguba ves ženski in literarni svet. Umrla je gospa Zofija Podlipska. Slavna pisateljica, izredno plemenita, fino čuteča žena, ki je predsedovala dolgo vrsto let društvu za zavetišče zapuščenih in zanemarjenih deklic.

Zofija Podlipska je bila rojena leta 1833. ter je bila sestra dobro znane pisateljice Karoline Svetle, a obe sta bili češkemu občinstvu kakor dve svitli zvezdi, boreči se prvi za žensko emancipacijo. Svoja otroška leta sta preživeli še v oni dobi, ki je bila za Česko še jako nesrečna.

Občevali sta kot dekleti v najvišjih praških krogih, kjer sta bili oni dve tako naobraženi in duhoviti deklici uprav dobro došli in ki sta ljubili svoj narod vkljub nemški vzgoji in baš to občevanje je tako do brodejno vplivalo na mladenki, da sta mogli pozneje tako uspešno delovati na narodnem polju.

Mila „Slovenka“ je odločila predal za album čeških žen, kakor sem zapazila v prvi številki letošnjega tečaja ter gotovo vem, da v ta album pride tudi Zofija Podlipska, zato vas moje vrste opozarjajo le na izgubo te veljavne češke žene.

Spisala je novel in romanov nad sto, razven tega je spisala dolgo vrsto literarnih, filozofičnih in životopisnih studij a poleg tega je še bila najsposobnejša pisateljica za mladino.

Obogatela je ta jako važni literarni del se stotino mičnih povesti, katere čitajo otroci tako nepopisno radi. In poleg vsega tega dela, kateremu se je žrtvovala do zadnjega dihljaja, je bilo vse njeno življenje ljubezen in sočustvovanje.

Bila je najljubeznivejša in najzornejša mati a pozneje oboževana babica; sočustvovala je s trpečimi, z ubogimi. pomagala bolnikom in ako je le mogla se svetom in dejanjem tudi onim, ki so zgrešili pravo pot življenja. Njena duša je bila tako polna ljubezni, da je ljubila še one, ki so v življenju storili prav malo za njo.

S kako ljubeznijo je skrbela za deklice v zavetišči!

S kakim zanimanjem je sledila njihovemu telesnemu razvijanju! Kako se je veselila, ko je videla, da se je duša teh zapuščenih otrok